

המוקד להגנת הפרט
مركز الدفاع عن الفرد

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
ألقدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

תאריך: 21.10.2018
בתשובה נא לציין: 100936

בדואר רשום ובפקס

לכבוד
שר הפנים
מר אריה מכלוף-דרעי
לשכת שר הפנים
משרד הפנים
רח' קפלן 2
ירושלים

שלום רב,

הנדון: דרישה לתיקון החלטה בעניין מתן רישיונות ישיבה בישראל לתושבי השטחים הנוטלים חלק בהליכים לאיחוד משפחות שבקשתם הוגשה עובר לסוף שנת 2003 מבקשים שהועברו מהליך לאיחוד משפחות להליך הומניטארי תיחום גיל הילדים שנהנים מההחלטה וכריכת בקשתם בבקשת ההורה המוזמן
בג"ץ 813/14 ואח': הודעת המדינה מיום 11.4.2016
בג"ץ 813/14 ואח': תגובת העותרים להודעת המדינה מיום 19.4.2017
בג"ץ 813/14 ואח': פסק דין מיום 18.10.2017
מכתבנו מיום 2.11.2017
מכתבכם מיום 10.12.2017

1. בשם המוקד להגנת הפרט (להלן: **המוקד**), ארגון זכויות אדם המטפל ומייצג, מזה שנים רבות, רבים מתושבי ירושלים המזרחית ובני משפחותיהם תושבי השטחים בפני הרשויות והערכאות השונות בסוגיות הנוגעות למעמדם האזרחי בישראל, הרינו לשוב ולבקש את תשומת ליבך הראויה והתייחסותך העניינית לדברים הבאים.
2. אנו שבים ומבקשים כי החלטתך שניתנה במסגרת בג"ץ 813/14 ואח' תתוקן ותורחב במספר מישורים אקוטיים. נסביר.

רקע: סדרת עתירות בג"ץ 813/14 דג'אני ואח'

3. כידוע לכבוד השר, במהלך שנת 2014 הגיש המוקד – לצד מספר עורכי דין נוספים – שורת עתירות לבג"ץ אשר תקפו את האיסור הגורף הקבוע בחוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) התשס"ג-2003 (להלן: **הוראת השעה**), ומונע מתושבי השטחים, החיים כדין בישראל מזה שנים רבות, כל אפשרות לשדרג את מעמדם ולקבל רישיון לישיבת ארעי תחת היתרי השהייה הצבאיים הניתנים להם.
4. ביום 11.4.2016 ובמסגרת ההליכים הנ"ל, עידכנה המדינה את בית המשפט בדבר החלטת כבוד השר לפיה לקבוצה מצומצמת של תושבי השטחים שהגישה בקשות לאיחוד משפחות (להלן: **אחמ"ש**) לפני סוף שנת 2003 ובקשתם אושרה, יתאפשר לשדרג את מעמדה. מפאת חשיבות החלטת השר לפנייתנו זו, נביא להלן את עיקרי הודעת המדינה הרלוונטיים לפנייה, ככתבם וכלשונם:

בד בבד, שר הפנים החליט לאשר את שדרוג מעמדם של מי שמחזיקים בהיתרי שהייה בישראל ואשר הגישו בקשות לאיחוד משפחות בהתאם להליך המדורג עד לסוף שנת 2003 (והבקשות אושרו), כך שיינתן להם ולילדיהם

הקטינים (מי שנולדו לאחר 1.1.98) רישיון לישיבת ארעי בישראל מסוג א/5. השדרוג ייעשה בכפוף לעמידה בתנאים הדרושים לשם בחינת בקשות מעין אלה (קרי, הוכחת מרכז חיים בישראל, הוכחת כנות קשר הנישואין והמשך קיומו, והיעדר מניעה ביטחונית ופוליטית). בהתאם לכך, שר הפנים הנחה את הוועדה המקצועית המייעצת לשר הפנים לפי סעיף 1א3 לחוק הוראת השעה... (להלן: הוועדה ההומניטארית), כי מי שיימצא כעומד בתנאים שלעיל, מעמדו ומעמד ילדיו הקטינים ישודרג כאמור.

(ההדגשות הוספו ע"י הח"מ).

5. עם קבלת ההודעה בדבר החלטת השר, הגיש המוקד לבית המשפט הודעה מעדכנת במסגרתה הדגיש כי אמנם מדובר בהחלטה מבורכת, אך בד בבד הבהיר כי ההחלטה רחוקה מלהיות חפה מפגמים. בין השאר, ציין המוקד כי ההחלטה מחריגה באופן לא הגיוני ולא הוגן, קבוצות אוכלוסייה שמן הראוי היה כי דווקא החלטה כה מיטיבה תתייחס אף לעניינם ותאפשר להם לחסות תחת כנפיה.

6. ביום 18.10.2017 ניתן פסק הדין בסדרת העתירות הנ"ל. בפסק הדין נקבע כי נוכח החלטת השר כמו גם הקמתה של וועדה משותפת לוועדת חו"ב וועדת הפנים ואיכות הסביבה בעניין הארכת הוראת השעה – ועדה שאף היא הוקמה לאחר הגשת העתירות ובעקבותיהן – הרי **שלעת הזאת** העתירות במתכונתן הנוכחית מיצו את עצמן.

7. ברם, לצד מחיקת ההליכים הדגישו שופטי ההרכב בפסק דינם כי באפשרות העותרים לשוב ולתקוף את ההחלטה:

החלטת השר פתחה פתח לשדרוג תושבי אזור השוהים בישראל במסגרת איחוד משפחות במישור המינהלי, **באמצעות פנייה לוועדה ההומניטרית מכוח סעיף 1א3 לחוק** (ראו והשוו להערתו של השופט נ' הנדל בעניין גלאון (פסקה 5), שהצביע על האפשרות לפרש באופן רחב את הסמכות ליתן היתרים מטעמים הומניטריים). **החלטת השר מוגבלת לקבוצה מסוימת, אך לכאורה – מבלי לקבוע מסמרות בדבר – אין מניעה להעלות טענות כנגד היקפה בהליכים המתאימים. ואכן, כפי שעדכנו משיבי המדינה, כבר עתה תלויות ועומדות עתירות בעניין אופן יישום החלטת השר (סעי' 24 לפסק דינה של כב' הנשיאה נאור).**

(ההדגשה הוספה ע"י הח"מ).

וכן:

העתירות הנזכרות אמנם מתמקדות בנסיבותיהם הפרטניות של העותרים, אולם הן מחזקות את המסקנה כי יש למצות את ההליכים במישור המינהלי. משקיים מסלול חלופי שבגדרו ניתן להעלות טענות עקרוניות או פרטניות **כנגד האיסור על שדרוגם של תושבי אזור השוהים בישראל תקופה ארוכה** (מבלי להכריע בשאלה אם המסלול המתאים הוא במסגרת עתירה לבית-משפט זה או במסגרת אחרת), איני רואה מקום **בשל זה** למתן סעד חוקתי.

8. בנוסף עולה מפסק הדין בסדרת העתירות בבג"ץ 813/14 כי ההחלטה אמנם מבורכת אך אין ספק שהיא אכן חפה מפגמים:

לבסוף אעיר, כי **הסעדים החוקתיים המבוקשים בעתירות מעוררים קשיים שונים**, אך שים לב לאמור לעיל אין זה המקום לעסוק בכך. (סעי' 24 לפסק דינה של כב' הנשיאה נאור).

וכן:

יש להניח כי בהמשך הדרך יימצאו פתרונות כאלה או אחרים ביחס לאוכלוסיית מקבלי המעמד שאינה באה בגדרי החלטת השר, ואין אני קובעת מסמרות (סעי' 27 לפסק דינה של כב' הנשיאה נאור).

וכן :

אין לשלול כי בית משפט זה יידרש בעתיד שוב לסעדים חוקתיים הנוגעים להוראת השעה, **וחזקה על המשיבים כי יקחו הערות בית המשפט לתשומת ליבם** (סעי' 2 לפסק דינו של כב' השופט עמית).

(ההדגשות הוספו ע"י הח"מ).

9. ביום 2.11.2017 פנינו אליך לראשונה בבקשה לתיקון ההחלטה ולהרחבת מעגל הנהנים ממנה. יודגש כבר עתה כי שתי הקבוצות שאליהן נבקש את התייחסותך במכתבנו זה הינן קבוצת המבקשים שהועברו בשל נסיבות חייהם ממתווה הליך לאיחוד משפחות מן המניין למתווה הומניטארי וילדים שנולדו לפני שנת 1998 אשר במועד מתן ההודעה על החלטת השר הגיעו לבגירות.

10. ביום 10.12.2017 נענתה פנייתנו הראשונה על ידכם. להלן נשוב ונסקור בקצרה את עניינן של שתי קבוצות אלו, את המענה שניתן מטעמכם לפנייתנו לתיקון ההחלטה ולהרחבתה ולבסוף נבהיר מדוע בקשתנו לשינוי ההחלטה בעניינן של שתי קבוצות אלו בעינה עומדת.

מבקשים שהועברו מהליך לאיחוד משפחות להליך מטעמים הומניטאריים

11. ההחלטה, כפי שנקבע בפסק הדין וצוטט לעיל, פתחה פתח לשדרוג תושבי אזור השוהים בישראל במסגרת הליכי אחמ"ש, באמצעות פנייה לוועדה ההומניטארית מכוח סעיף 1א3 לחוק (להלן: **הוועדה ההומניטארית**). דא עקא, שלמרות זאת, ההחלטה כורכת באופן דווקני את אפשרות שדרוג המעמד בקיום קשר נישואין והמשך קיומו.

12. לעמדת המוקד שכבר הובאה לפניכם במסגרת הפנייה הקודמת, מדובר בכריכה לא הגיונית שמביאה להחרגה לא הוגנת, דווקא של אלו הזקוקים אולי יותר מכל לאפשרות לשדרוג מעמדם. נבהיר.

13. כידוע לכבודו, בוועדה ההומניטארית מתנהלות לא מעט בקשות של מי שהגישו בקשותיהם לאחמ"ש לפני שנת 2003, אולם מטבע הדברים ברבות השנים חלקם של הנוטלים חלק באותם הליכים, התאלמנו, התגרשו, הפכו לקרבנות לאלימות ועוד, ועל כן הם אינם עומדים עוד בתנאי קיום קשר הנישואין. רבים מהם חיים בישראל כדין לאורך שנים ומגדלים בה את בניהם ובנותיהם – כאם או אב חד הוריים, ללא מעמד וזכויות.

14. עמדת המוקד הינה כי אין מקום או היגיון בהפלייתם לרעה והחרגתם של מי שהגישו בקשות עובר לשנת 2003 אך הועברו ממסלול האחמ"ש בו נטלו חלק, להליך הומניטארי כך שהמשך שהייתם בישראל מוסדר מכוח החלטת הוועדה ההומניטארית. עמדתנו הינה כי כל עוד מדובר במי שהגישו את בקשתם לאחמ"ש עובר לסוף שנת 2003 ובקשתם אושרה, הרי שמן הדין ומן הצדק לאפשר אף להם לחסות תחת כנפי החלטתך הברוכה, שכאמור ממילא מתבססת מעיקרא על המלצתה של הוועדה ההומניטארית. החלטה בעלת אופי הומניטארי הניתנת באמצעות ועדה הומניטארית ראוי לה שתכלול ולא תחריג, בעלי נסיבות הומניטאריות אשר הגישו בקשה לאחמ"ש שאושרה עובר לסוף שנת 2003.

תיחום גיל עליון לילדים בהחלטה וכריכת עניינם בבקשת ההורה המוזמן

15. בעוד שבני זוג מוזמנים, הנוטלים חלק בהליכי אחמ"ש ושהגישו את בקשתם עד סוף שנת 2003, זכו לשדרוג מעמדם, הרי שדווקא בעניין ילדיהם – שהם כזכור

המוקד להגנת הפרט
مركز الدفاع عن الفرد

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده 4
القدس 97200
هاتف. 02. 6283555
فاكس. 02. 6276317

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il

בניגוד להורה המוזמן תושב השטחים, ילדים גם להורה תושב קבע – מגבילה ההחלטה דווקא את זכותם של ילדים אלו לשרוג. זאת, באמצעות תנאים תמוהים וללא כל הנמקה עניינית. על פי ההחלטה א. רק ילדים שנולדו לאחר יום 1.1.1998 נהנים מההחלטה ב. ובנוסף רק אם מעמד ההורה שלהם משודרג זכאים אף הם לשרוג.

16. לעמדת המוקד, בתיחום זכותם של ילדים לעומת הוריהם כמו גם בהכפפת שדרוג לשרוג מעמד ההורה תושב השטחים שלהם, אין כל היגיון בלשון המעטה. לא ייתכן כי בן זוג מוזמן, שהינו תושב השטחים העומד בתנאים שנקבעו בהחלטה, יזכה לשרוג את מעמדו באשר הוא, בעוד שילדו שזיקתו לישראל גדולה יותר בהיותו ילדו של תושב קבע, ובמקרים רבים אף אחיהם של תושבי קבע – לא יזכה לאותם תנאים לפחות.

17. בנוסף, במקרים רבים אושרה בקשתם של ילדים מעל גיל 14 לאחמ"ש עם הוריהם הישראלים והם מקבלים היתרים לאורך שנים, אך מסיבה זו או אחרת, לא אושרה בקשת ההורה המוזמן תושב השטחים. כך למשל, במקרה של גירושי ההורים, מוות של ההורה הישראלי, מניעה פלילית של ההורה תושב השטחים וסיבות נוספות. יתכנו אם כן מקרים בהם תסורב בקשת ההורה שהוגשה לפני שנת 2003 מסיבה כלשהי, ואושרה בהמשך מכח בקשה מאוחרת יותר, אולם בקשתו של הילד שהוגשה לפני שנת 2003 אושרה, ומני אז מקבל הילד ברציפות, ובניגוד להורה תושב השטחים, היתרים לשהות בישראל.

18. לעמדת המוקד אין מקום ואף אין כל היגיון לכרוך בין שדרוג מעמד ההורה התושב השטחים לזכותו של הילד לשרוג מעמדו ויש לבחון בקשות לשרוג מעמד של ילדים כשהן עומדות בפני עצמן, וכמובן בכפוף להיעדר מניעה פלילית וביטחוני ולקיום מרכז חיים בישראל.

19. יודגש כי אף רשות האוכלוסין עצמה אינה כורכת, וטוב שכך, בין ענייני רישום ילדים ואיחוד משפחות בין הורים לילדים מחד לאיחוד משפחות עם בני זוג.

20. עמדת המוקד הייתה ועודנה, כי הגבלת שנת לידת הילדים שישודרגו הינה תנאי שרירותי ומפלה, שכן, אין מקום להגביל את גיל הילדים הזכאים לשרוג מעמד מכח החלטת כבוד השר. כל ילד, אשר עומד בתנאים שנקבעו בהחלטת השר, ללא קשר לתאריך לידתו של הילד וללא קשר לזכאות הורהו הזר, אמור על פי השכל הישר ליהנות מההחלטה.

המענה בעניינם של הילדים ובעלי הנסיבות ההומניטאריות אינו מספק

21. ביום 10.12.2017 נשלח מענה מטעם לשכת יועמ"ש רשות האוכלוסין וההגירה לפנייתנו מיום 2.11.2017. דא עקא, המענה שניתן, בעניינן של שתי הקבוצות שבנדון מתעלם מהטיעונים שהועלו על ידי המוקד הן במסגרת ההליך המשפטי והן בפנייה ואף מתעלם מהערותיו הברורות של בית המשפט בעניינים אלו במסגרת פסק דינו בבג"ץ 813/14 דג'אני ואח'.

22. לגבי מבקשים שהועברו בשל נסיבות חייהם למתווה הומניטארי נכתב במענה כי במסגרת הטיפול בבקשה הומניטארית "נלקחת בחשבון" גם העובדה שמדובר במי שנטל חלק בהליך לאיחוד משפחות שהבקשה בעניין הוגשה עובר לסוף שנת 2003 וכי בהתאם לכך מתקבלות "גם" החלטות לשרוג מעמד.

23. לגבי ילדים שנולדו לפני שנת '98 המענה הנ"ל בעייתי אף יותר. במענה נטען כי משמעות ההחלטה היא ליתן מעמד לקטינים בלבד. בנוסף נטען כי לכאורה מדובר במי שהיו אמורים לשוב לשטחים בהגיעם לבגרות וכי כל שהייתם כאן הינה לפנים משורת הדין. על כן, נטען באותה תגובה אין מקום להחיל את ההחלטה על אותם ילדים.

24. מענה זה, הן לעניין קבוצת בעלי הנסיבות ההמוניטאריות והן לעניין הילדים שבגרו, אינו מספק בלשון המעטה. נסביר.

25. כאמור בפנייה הראשונה, הדעת נותנת כי דווקא מי שהגישו את בקשותיהם לאיחוד משפחות לפני המועד הקובע אך בהיותם בעלי נסיבות הומניטאריות הועברו בשלב מסויים למתווה הומניטארי יהיו הראשונים ליהנות מהחלטת השר.

26. זאת ועוד. החלטת השר ניתנה מעיקרא מטעמים הומניטאריים ולפיכך המתווה הקבוע בהחלטה הוא באמצעות הוועדה ההומניטארית. לפיכך, אין כל היגיון כי דווקא מי שמעבר לטעם ההומניטארי הבסיסי שעליו נשענת החלטת כבוד השר מעיקרא מתקיימים בעניינו טעמים הומניטאריים נוספים מצדיקים יוחרג מההחלטה העקרונית. לא ברור מדוע דווקא מי שמשתייך לקבוצה זו נדרש להגיש בקשה מיוחדת בעניין, וכאשר אין כל התחייבות מטעם רשות האוכלוסין לשדרג את מעמדו בהתאם להחלטה? לא ברור מה ההיגיון בצמצום החלטת השר שהינה כאמור, הומניטארית בעיקרה, דווקא לקבוצה זו הנאלצת להסתפק באמירות שתומות כי: עובדת הגשת בקשתם לאיחוד משפחות הוגשה לפני סוף 2003 "תילקח בחשבון" וההיתכנות כי מעמדו של אדם "גם" בשל עובדה זו.

27. נבקש להבין מדוע דמם של בעלי נסיבות הומניטאריות שהגישו בקשות במועד הקובע סמוך פחות מעניינם של מי שחייהם שפרו עליהם ונתרו בהליך המדורג ועל כן על אף עמידתם בכל התנאים המהותיים הקבועים בהחלטת השר אינם זכאים לשדרוג אוטמטי?

28. הוא הדין לגבי חחרגת קבוצת הילדים שבגרו מהחלטת כבוד השר. אף כאן הגיונם של דברים לא ברור. המענה שנשלח למשרדנו מתעלם מהטענות שהועלו במסגרת הפנייה הקודמת אליכם בעניין.

29. **ראשית**, ילדים אלו אינם שוהים כאן לפנים משורת הדין. מדובר במציאות שהיא תוצאה ישירה של התחייבות המדינה בעניין, במסגרת הליכים שהגיש המוקד לבית משפט העליון בבג"ץ 5030/07 כחלק מסדרת העתירות שהוגשו כנגד חוקתיותה של הוראת השעה ומכונים כעניין גלאון – בג"ץ 466/07 **ח"כ גלאון ואח' נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח'**. התחייבות זו אף קיבלה תוקף של פסק דין במסגרת פסק הדין שניתן בעניין גלאון.

30. **שנית**, אין כל היגיון במענה בעניין בגרותם של ילדים אלו שההורה המוזמן שלהם, בגיר בעצמו, אשר בניגוד אליהם כילדים לתושבי קבע, זיקותיו לכאן נסמכות כולן מכח קשריו הזוגיים. כיוון שההורה המוזמן זכאי להסדרת מעמדו, יש להסדיר את מעמד של הילדים מקל וחומר.

31. **שלישית**, אין כל היגיון בכך שהחלטה כורכת את עניינם של ילדים שבגרו – בניגוד למדיניות הנוהגת – לעניין הורה המוזמן ככל שהדבר נוגע להגבלת זכות הילדים ליהנות מהחלטה כאשר מנגד ובאותה נשימה לא זו בלבד שלא ניתן כל משקל לעובדת היותו ילד לתושב קבע בעל זיקה הרבה יותר חזקה לישראל מההורה המוזמן, אלא שמעמדו כנהנה מהחלטה פחות אף יותר מההורה המוזמן.

סיכום

32. אין ספק כי מדובר בהחלטה מבורכת. ברם, יחד עם זאת, ובבחינת "המתחיל במצווה אומרים לו גמור" (פי' רש"י, ע"פ מדרש תנחומא שם, דברים פרק ח' פסוק א'), אנו פונים לכבוד השר בבקשה לתקן את החלטה בעניינים המועלים בפנייה זו, עניינים שהיגיון וצדק בצידם, כך שיתאפשר אף לקבוצות אלו לחסות תחת כנפי החלטה וליהנות ממנה.

33. נבקש לפיכך את כבוד השר לשנות את החלטה ולפרשה באופן שייטיב עם בעלי נסיבות הומניטאריות ועם קבוצת הילדים שבגרו, כך שתיטיב עם כל תושב

השטחים החי בישראל כדין אף אם הועבר ברבות השנים ממסלול לאחמ"ש למסלול הומניטארי או הגיע לגיל בגירות.

34. להתייחסותו של כבוד השר לפנייתנו זו ולתיקון ההחלטה נודה,

בכבוד רב,

בנימין אחסתרובה, עו"ד

העתק:

עו"ד דניאל סלומון, יועמ"ש רשות האוכלוסין וההגירה
עו"ד גיל סלומון, יו"ר הוועדה המקצועית שהוקמה מכח חוק האזרחות והכניסה לישראל (הוראת שעה) התשס"ג-2003.

רחוב אבו עוביידה 4
ירושלים 97200
טל. 02.6283555
פקס. 02.6276317

شارع أبو عبيده ٤
القدس ٩٧٢٠٠
هاتف. ٠٢. ٦٢٨٣٥٥٥
فاكس. ٠٢. ٦٢٧٦٣١٧

mail@hamoked.org.il
www.hamoked.org.il